

Oplegger Voorstel tot wijziging van statuten en reglementen CDA 2020

1. Inleiding

Het CDA is en blijft een partij in beweging. Dit blijkt uit het traject 'partijvernieuwing' dat in 2017 in gang is gezet. Een traject dat is gebouwd op 7 bouwstenen en is uitgemond in het Vernieuwingsplan 'The Winning Mood - CDA: een open netwerk partij met idealen'. Het traject 'partijvernieuwing' betekent een fundamentele verandering van de manier waarop wij een politieke partij willen zijn. Het heeft gevolgen voor zowel de gemeentelijke en de provinciale afdelingen als voor het landelijk. Dit betekent dat ook de statuten en reglementen aangepast moeten worden; in lijn met de voorstellen die voortvloeien uit het traject van partijvernieuwing.

Om alle statuten en reglementen onder de loep te nemen, is een statutencommissie¹ ingesteld. Deze commissie is gevoed door projectgroepen die de verschillende onderdelen van het Vernieuwingsplan hebben uitgewerkt. De opdracht van de commissie is: *"Pas de bestaande statuten en reglementen van het CDA waar nodig en mogelijk aan aan de definitieve voorstellen uit de verschillende deelprojecten van partijvernieuwing. Zorg hierbij voor een begrijpelijke en eenduidige tekst en houdt de onderlinge samenhang tussen bestaande en nieuwe teksten in de statuten en reglementen in de gaten. Houd in de aanpassing rekening met de (dwingende) regels van het verenigingsrecht dat geldt voor alle verenigingen in Nederland."*

Het resultaat van de projectgroep bestuurlijke vernieuwing verdient hierbij bijzondere aandacht. Deze projectgroep heeft zich concreet bezig gehouden met een nieuw besturingsmodel voor het CDA. Dit is uitgemond in het eindvoorstel bestuurlijke vernieuwing onder de noemer: 'Lenig, Solide en Slagvaardig'. Het eindvoorstel is unaniem aangenomen door het partijbestuur.

De statutencommissie hoopt met de wijzigingsvoorstellen te zorgen voor statuten en reglementen die actueel zijn, bijdragen aan een meer flexibele en wendbare structuur en een lenige, solide en slagvaardige partij.

Leeswijzer

In deze oplegger wordt een toelichting gegeven op de voorstellen tot wijziging van de statuten en de reglementen. Er wordt allereerst stilgestaan bij de uitgangspunten die de statutencommissie heeft gehanteerd. Deze zijn gebaseerd op de 7 bouwstenen uit het Vernieuwingsplan 'The Winning Mood - CDA: een open netwerk partij met idealen' en het eindvoorstel bestuurlijke vernieuwing. Vervolgens worden bijzonderheden uit de wijzigingsvoorstellen nader toegelicht. Een deel van de voorgestelde wijzigingen bestaat uit tekstuele veranderingen. Een ander deel bestaat uit inhoudelijke wijzigingen. Deze inhoudelijke wijzigingen worden in deze oplegger van een toelichting voorzien. Tot slot wordt stilgestaan bij het vervolgproces.

---

¹ De statutencommissie bestaat uit: Hilde Westera, Caspar Koopman, Petra de Groot, Paul van den Biggelaar, Marischa Kip (adviseur) en Frank Dunsbergen (secretaris).

De statutencommissie heeft zich gebogen over de volgende onderdelen:

- Bijlage A - Statuten;
- Bijlage B - Huishoudelijk Reglement;
- Bijlage C - Kandidaatstellingsreglementen:
  1. Kandidaatstellingsreglement TK, EK en EP;
  2. Kandidaatstellingsreglement Provinciale Staten;
  3. Kandidaatstellingsreglement Gemeenteraad; en
  4. Kandidaatstellingsreglement Waterschap.
- Bijlage D - Overige reglementen.
  1. Reglement van Orde Partijcongres;
  2. Reglement tot vaststelling van programma's;
  3. Reglement Integriteits- en Royementscommissie;
  4. Reglement Commissie van Beroep;
  5. Reglement Auditcommissie;
  6. Gravamenreglement; en
  7. Giftenreglement.

2. Uitgangspunten

Op basis van de voorstellen die zijn voortgekomen uit partijvernieuwing heeft de commissie de statuten en reglementen beoordeeld. Zij heeft hierbij de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Verhippen, verkorten, versimpelen:

Bij de statutenwijziging van 2016 is ervoor gekozen om de statuten en reglementen te verhelderen en te vereenvoudigen. Ook bij deze voorstellen tot wijziging van de statuten en reglementen heeft de statutencommissie geprobeerd om de statuten en reglementen waar mogelijk korter, simpeler en meer eenduidig op te schrijven. De commissie heeft hierbij specifiek gekeken naar voorstellen die voortvloeien uit partijvernieuwing. Het doel is om de statuten en reglementen toegankelijker te maken voor de gemeentelijke en provinciale afdelingen. Concrete bepalingen die op hen van toepassing zijn, hebben wij geprobeerd te verhippen, verkorten en versimpelen.
2. Het water kookt van onderop:

Een belangrijke bouwsteen van partijvernieuwing is dat het water kookt van onderop. Dit betekent dat de verantwoordelijkheid zo laag mogelijk neergelegd wordt in de partij; het zwaartepunt ligt bij de afdelingen. Daarom heeft de statutencommissie zich afgevraagd of iets in de statuten of reglementen geregeld moest worden en, zo ja, op welke manier. Bij wie past de verantwoordelijkheid het beste? Bij taken en verantwoordelijkheden die niet per se in de statuten of de reglementen geregeld moeten worden, wordt voorgesteld om deze te schrappen.

3. Naar een slagvaardige structuur:

Een andere belangrijke bouwsteen van partijvernieuwing is dat de structuur een middel moet zijn tot het doel: het creëren van een open netwerk partij met idealen. Dit betekent dat meer vrijheid moet ontstaan voor de afdelingen: we doen lokaal wat lokaal kan en centraal wat centraal moet. Verder is van belang dat structuren binnen de partijen niet tegen de organisatie gaan werken. De huidige governance dateert nog uit de oprichtingsjaren. Voor een slagvaardige besturing van de partij, wordt het bestuur verkleind en versterkt. Tegelijkertijd wordt een verenigingsraad in het leven geroepen die een brede afspiegeling is van de partij met vertegenwoordigers van de provinciale afdelingen en de netwerken. Tot slot krijgen de afdelingen meer ruimte om hun taken naar eigen inzicht in te vullen.

4. Actualiseren en flexibiliseren.

De statuten en reglementen zijn geen keurslijf, maar moet gebruikers houvast en zekerheid geven. Het is daarbij belangrijk dat de statuten en reglementen in 'evenwicht' zijn: het moet de leden/personen beschermen voor een 'overactief en te machtig' bestuur, maar moet ook een slagvaardig en verantwoord bestuur van de partij mogelijk maken. Om die reden heeft de statutencommissie getoetst wat per se in de statuten en reglementen moet komen en wat eventueel geregeld kan worden in handreikingen of leidraden. Het voordeel is dat handreikingen en leidraden makkelijker aangepast kunnen worden naar de dagelijkse praktijk.

3. Inhoudelijke toelichting op de wijzigingsvoorstellen

Zoals genoemd, bevatten de wijzigingsvoorstellen zowel inhoudelijke als tekstuele wijzigingen. Dit is als zodanig toegelicht in de voorstellen. De inhoudelijke wijzigingen worden in deze oplegger van een toelichting voorzien. Dit gebeurt aan de hand van drie thema's: slagvaardig bestuur, vernieuwing verkiezingsprocedure en een innovatieve partij.

In het kader van partijvernieuwing wordt veelal gesproken over thematische en doelgroepnetwerken enerzijds en regionale en lokale netwerken anderzijds. Het oorspronkelijke idee is geweest om de terminologie ook als zodanig aan te passen. Uiteindelijk heeft de statutencommissie besloten om voor te stellen wat betreft regionaal en lokaal vast te houden aan de oude terminologie. Er wordt derhalve (dus) gesproken over thematische en doelgroepnetwerken enerzijds en provinciale en gemeentelijke afdelingen anderzijds. Op die manier blijft een scherper onderscheid bestaan tussen netwerken en afdelingen (met ieder hun eigen taken en bevoegdheden). Dit blijkt uit het feit dat afdelingen met juridische waarborgen zijn omkleed (verplicht bestuur, verplichting tot bijeenroepen ALV, verplichte campagneactiviteiten, opstellen begroting, etc.), terwijl netwerken flexibel zijn vormgegeven. Als de terminologie gelijk wordt getrokken, is het zaak dat ook de juridische vormgeving gelijk wordt getrokken; bijvoorbeeld door netwerken te institutionaliseren. Dit is niet wenselijk.

3.1 Slagvaardig bestuur

Een open netwerk partij vraagt om goed bestuur. Het is belangrijk dat daarbij een structuur wordt gekozen die bijdraagt aan de slagvaardigheid van de partij; zowel op landelijk als decentraal niveau. In deze paragraaf wordt toegelicht welke voorstellen zijn gedaan om tot een slagvaardig bestuur te komen.

Landelijk

Op landelijk niveau wordt de governance geheel gewijzigd conform de besluitvorming van het partijbestuur (eindvoorstel bestuurlijke vernieuwing: 'Lenig, Solide en Slagvaardig': een nieuw besturingsmodel voor het CDA) en in lijn met de (aangenomen) resolutie van het partijcongres die opriep tot deze wijziging van de bestuursstructuur. Het voorstel is om te kiezen voor een dualistische structuur in plaats van een monistische structuur. Dit betekent dat het partijbestuur en, als onderdeel daarvan, het dagelijks bestuur worden aangepast. Deze worden uit elkaar gehaald en omgevormd tot een verenigingsraad respectievelijk een landelijk bestuur. Bij de doorvoering van deze omvorming in de statuten is de tekst van het besluit van het partijbestuur zoveel mogelijk gevolgd.

Qua uitvoering en besluitvorming van taken en bevoegdheden komt het zwaartepunt terecht bij het landelijk bestuur. De uitvoerende en besluitvormende bevoegdheden van het partijbestuur komen te liggen bij het landelijk bestuur. De verenigingsraad krijgt nadrukkelijk een reflecterende en klankbordfunctie. De raad gaat zich daarbij meer richten op de middellange en lange termijn en gaat met het landelijk bestuur in gesprek over belangrijke stukken, zoals strategische kaders, het politieke beleid en de begroting. De verenigingsraad krijgt in dat geval de mogelijkheid om hierop te reflecteren. Bij besluiten over de verkiezingen, bijvoorbeeld rond de advieslijst en de voordracht van de lijsttrekker, is het aan het landelijk bestuur om het besluit te nemen; de verenigingsraad wordt vervolgens gevraagd om het besluit goed te keuren. Naast reflecterende en goedkeurende bevoegdheden krijgt de verenigingsraad de bevoegdheid om leden van het landelijk bestuur te schorsen als zwaarwegende omstandigheden daartoe nopen. Ook blijft de norm dat de verenigingsraad goedkeuring moet geven bij een wijziging van de statuten of het huishoudelijk reglement, voordat de wijziging wordt voorgelegd aan het partijcongres.

Ook de samenstelling van de besturen verandert ten opzichte van de oude situatie. Zo wordt het landelijk bestuur versterkt door het maximaal aantal leden te verhogen naar negen. De negen bestuursfuncties binnen het landelijk bestuur gaan van nature ingevuld worden door de voormalig dagelijks bestuursleden. Binnen de oude structuur maakten de voormalig dagelijks bestuursleden reeds onderdeel uit van het bestuur, zoals omschreven in Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Het bestuur, zoals omschreven in Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, wordt in de nieuwe structuur ingevuld door het landelijk bestuur. Hierdoor gaan de voormalig dagelijks bestuursleden van nature over in hun rol van landelijk bestuursleden. Bovendien zijn deze negen bestuursleden reeds als bestuurslid ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel. Een nieuwe verkiezing van bestuursleden is gezien het bovenstaande niet nodig.

De verenigingsraad komt te bestaan uit maximaal 25 leden. Bij de samenstelling komt de nadruk te liggen op een goede afspiegeling van het CDA. Onze partij kent vertegenwoordigers vanuit diverse regio's en met diverse achtergronden. Om dit goed naar voren te laten komen in de verenigingsraad krijgt deze 12 vertegenwoordigers vanuit de provinciale afdelingen, maar ook 12 vertegenwoordigers namens de thematische- en doelgroepnetwerken. Daarnaast blijft er één vertegenwoordiger namens het CDJA.

Het voorgaande betekent dus dat de thematische- en doelgroepnetwerken een andere rol krijgen binnen de nieuwe governancestructuur. Zij krijgen de mogelijkheid om stemhebbend lid te worden van de verenigingsraad. Zoals genoemd is deze mogelijkheid voorbehouden aan 12 netwerken. Mochten wij in de partij meer dan 12 netwerken kennen, worden vertegenwoordigers afgevaardigd van de 12 meest vitale netwerken. De vitaliteitstoets wordt een verantwoordelijkheid van het landelijk bestuur.

Het CDA kent verschillende bijzondere organen die (binnen de oude structuur) het partijcongres en het partijbestuur adviseren over specifieke onderwerpen. Concreet ziet dit op: de Auditcommissie, Toetsingscommissie, Integriteits- en Royementscommissie en de Commissie van Beroep. Deze bijzondere organen gaan hun rol op een andere wijze invullen. In beginsel gaan zij hun advies uitbrengen aan het landelijk bestuur. Deze adviezen worden verstuurd aan de verenigingsraad of het partijcongres, indien dit noodzakelijk is voor de bespreking/reflectie van bepaalde stukken of voor het nemen van specifieke besluiten. Dit is aan de orde bij adviezen van de Auditcommissie op de begroting en de jaarrekening, omdat de verenigingsraad hierop reflecteert en het partijcongres hierover besluit.

Decentraal

Op decentraal niveau (bij de gemeentelijke en provinciale afdelingen, maar ook bij de thematische- en doelgroepnetwerken) krijgt men meer handelingsruimte. In de statuten en de reglementen komt de nadruk te liggen op de kerntaken van de afdelingen. Een gedetailleerde uitwerking hoe de afdelingen deze taken moeten uitvoeren, blijft achterwege. Dit wordt opgenomen in handreikingen en leidraden.

Daarnaast krijgen afdelingen de ruimte om zich meer flexibel te organiseren. Zo wordt voor provinciale afdelingen de vrijheid gecreëerd om één bestuur in te stellen. De verplichting om te werken met een algemeen en een dagelijks bestuur wordt losgelaten.

Ook qua tijdsbesteding krijgen afdelingen meer vrijheid. Zij krijgen de ruimte om zelf in te vullen hoe en wanneer zij hun werkzaamheden uitvoeren. Concreet is gekeken welke termijnen geschrapt kunnen worden. Op andere plaatsen is de termijn veranderd in een uiterlijke termijn. Concreet komt dit naar voren in de kandidaatstellingsreglementen voor de gemeenteraadsverkiezingen, de Provinciale Statenverkiezingen en de waterschapsverkiezingen. In deze reglementen is de opgenomen termijn in sommige gevallen geschrapt en in andere gevallen gewijzigd in een uiterlijke termijn.

Diversiteit binnen het bestuur blijft een belangrijk uitgangspunt. Dit is in de oude structuur vormgegeven door de verplichting dat een vertegenwoordiger van het CDJA en/of het CDAV zitting heeft in het afdelingsbestuur. Bij deze statutenwijziging blijft dit uitgangspunt bestaan, maar wordt deze

verplichting in de huidige vorm losgelaten en wordt gekozen voor een bredere formulering. De nu geldende formulering past niet in een tijd, waarin de nadruk ligt op diversiteit in het algemeen.

Bovendien vindt deze verplichting haar herkomst in een tijd, waarin het CDJA en het CDAV één van de weinige doelgroepnetwerken waren. Op dit moment kent de partij een groeiend aantal van thematische en doelgroepnetwerken.

In de nieuwe formulering komt de nadruk te liggen op de diversiteit van het bestuur in het algemeen. Het bestuur moet een afspiegeling zijn van het electoraat en dus divers qua leeftijd, qua man-vrouw-verhouding of qua culturele achtergronden.

3.2 Vernieuwing verkiezingsprocedure

Een tweede belangrijke wijziging is de vernieuwing van de verkiezingsprocedure.

Landelijk

De wijziging van het governance model van de partij betekent een wijziging van de bevoegdheden. Dit brengt met zich mee dat ook het opstellen van een advieslijst op een andere wijze gaat plaatsvinden. Er zijn verschillende uitgangspunten die hebben geleid tot de nieuw voorgestelde procedure. Zo is het de bedoeling om het dualistische karakter van de nieuwe governance door te voeren in de verkiezingsprocedure. Ook moet de nieuwe opzet leiden tot een verbeterde betrokkenheid van de verenigingsraad aan de voorkant van het proces en moet de HRM-procedure geprofessionaliseerd worden.

Concreet komt dit erop neer dat het landelijk bestuur een meer uitvoerige rol krijgt in het proces; zeker als het gaat om de voorbereiding en coördinatie. De verenigingsraad wordt op specifieke momenten tijdens de lopende procedure actief geïnformeerd en geconsulteerd. Dit geeft meer richting en duidelijkheid aan het landelijk bestuur bij het opmaken van de advieslijst.

Deze procedure moet leiden tot een advieslijst die, in het gunstigste geval, in één keer goedgekeurd kan worden door de verenigingsraad. De verenigingsraad stemt over de gehele lijst in één keer. Indien nodig kan de verenigingsraad in verschillende lezingen spreken over de lijst en hierop reflecteren. De verenigingsraad kan in de vernieuwde opzet niet 'plaats voor plaats' wijzigen. Als de verenigingsraad de lijst niet kan goedkeuren, neemt het landelijk bestuur de advieslijst terug en kan het eventueel wijzigingen aanbrengen. De specifieke invulling van de plaatsen op de advieslijst komt toe aan het landelijk bestuur.

Indien de verenigingsraad na drie lezingen besluit om de voorliggende advieslijst niet goed te keuren, is sprake van een impasse. In dat geval zendt het landelijk bestuur de advieslijst en groslijst door naar de afdelingen, voorzien van een gemotiveerde afwijzing van de verenigingsraad.

Decentraal

Bij de voorstellen tot wijziging van de kandidaatstellingsreglement voor de gemeenteraads-, Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen is ervoor gekozen om de reglementen in lijn te brengen met de praktijk. Dit betekent dat op sommige plaatsen de volgorde van het artikel is

aangepast. Ook zijn passages verschoven van het ene artikel naar het andere artikel. Dit maakt de reglementen meer congruent en meer in lijn met de praktijk.

Ter vergemakkelijking van de verkiezingsprocedure bij de afdelingen is ervoor gekozen om onderscheid te maken tussen 'verkiesbare' en 'niet-verkiesbare' plaatsen op de kandidatenlijst. Voor verkiesbare kandidaten betekent dit feitelijk geen verandering. Voor niet-verkiesbare kandidaten geldt dat zij meer mogelijkheden krijgen om in beperkte mate betrokken te zijn bij vaststelling van de kandidatenlijst en het biedt een verlichting van de werkdruk.

3.3 Een innovatieve partij

Het CDA is en blijft een partij in beweging. Dit is een beweging die ontstaat in de afdelingen. Het CDA wil afdelingen faciliteren en stimuleren om te komen tot innovatieve handswijzen. Om deze innovatie mogelijk te maken, wordt voorgesteld om een experimenteerartikel op te nemen in de statuten. Dit artikel maakt het mogelijk dat enerzijds de afdelingen kunnen experimenteren en anderzijds de ledendemocratie niet onder druk komt te staan en de zorgvuldigheid niet in gevaar komt.

4. Vervolgproces

In het voortraject hebben diverse projectgroepen gewerkt aan de verschillende aspecten van partijvernieuwing die zijn vertaald in wijzigingsvoorstellen door de statutencommissie. De voorstellen zijn eerst door zowel het dagelijks bestuur als door het partijbestuur beoordeeld en goedgekeurd.

Uiteraard moet uiteindelijk het hoogste partijorgaan, het partijcongres, haar eindoordeel geven over de voorstellen om de wijzigingen definitief te maken. Tijdens het partijcongres van 6 juni 2020 wordt over de voorstellen gestemd. In de aanloop hier naartoe is het mogelijk om amendementen in te dienen.

Met het openbaar maken van het voorstel tot wijziging van de statuten en reglementen en het toezenden van het voorstel aan de provinciale en gemeentelijke afdelingen, is het mogelijk om amendementen in te dienen bij het partijbureau. Nu het congres op 6 juni gepland is, is de uiterste deadline voor het inleveren van amendementen zes weken eerder, namelijk 25 april 2020. Na het verstrijken van de deadline heeft het partijbestuur twee weken de tijd om deze amendementen van een preadvies te voorzien. Op 9 mei 2020 worden deze preadviezen openbaar gemaakt en naar de afdelingen gezonden.

Het indienen van amendementen is aan een aantal eisen gebonden. Iedere provinciale en gemeentelijke afdeling heeft het recht om een amendement in te dienen. Dit recht komt ook toe aan 100 individuele leden en iedere bijzondere organisatie die een amendement willen indienen.

Een amendement is een beoogde verandering op het voorstel. Hierdoor kan een amendement alleen bestaan uit het schrappen van (een deel van) de voorgestelde tekst en/of een concreet nieuw tekstvoorstel. Elk amendement dient van een toelichting te worden voorzien. Op de website kunt u een blanco format downloaden die gebruikt dient te worden voor het inleveren van amendementen. Deze amendementen dienen te worden gestuurd naar statuten@cda.nl.

Na een bespreking van het voorstel en de amendementen besluit het partijcongres over het voorstel. Indien amendementen op het partijcongres worden overgenomen kan er aan de ledenvergadering gevraagd worden om het partijbestuur de bevoegdheid te verlenen om het voorstel waar nodig tekstueel te wijzigen.